

Reactie op (ontwerp) Omgevingsvisie Hattem 2040

D66 - dd. 7 - 22 juli 2021 -- Betoog door Dick Vergunst (deels uitgesproken en op verzoek
gecompleteerd en op schrift gesteld)

Geachte voorzitter, wethouder Auke Schipper, projectleider Peter Prins, opsteller Maarten van Vuurde van KuiperCompagnons, collega's Raads- en Commissie leden en uiteraard de meekijkende en meeluisterende Hattemers. Kijk, daar ligt hij nu voor ons: de conceptvisie Hattem 2040. Een erg belangrijk stuk voor en over de toekomst van Hattem!!

Een goed stuk werk, een stuk verbeterd en uitgebreider dan het Koersdocument. Vooral het eerste deel, zeg maar t/m hoofdstuk 4.1, t/m pag. 38 is een stuk completer; de uitwerking vanaf hoofdstuk 4,2 is het stuk veel minder aangepast.

Ondanks deze eerste positieve woorden zijn er, het spijt mij, nogal wat kanttekeningen te maken. Het hoofdprobleem is toch, wat kan ik ermee wat heb ik, wat hebben we eraan. Ik leg uit wat ik daarmee bedoel.

Wij, D66 missen de stip op de horizon, ik leg het uit. Wat willen we bereiken waar willen we zijn in 2040. Wat is ons mission statement?

Daarnaast wordt er niet helder en onderscheidend aangegeven wat is de essentie van Hattem. Want pas dan kan je aangeven wat we echte willen behouden, waar we voor staan, en wat de bedreigingen zijn, om wat we willen te kunnen en te blijven realiseren.

Daarbij moeten we ons realiseren dat de Omgevingsvisie, primair een visie is op de Ruimtelijke Ordening, op het gebruik van de ruimte.

Eigenlijk moet je zeggen dat "het gaat om de concurrentie van het ruimtegebruik". Daar moet Hattem een visie op hebben, wat willen we wel en wat willen we niet.

Na deze kritische algemene woorden, wil D66 helpen om de zojuist genoemde zaken van meer concrete doelen en woorden te voorzien. Als Mission Statement, kan je zeggen:

Hattem wil betekenisvol, weerbaar, krachtig, zelfbewust, toekomstbestendig zelfstandig zijn en blijven, en daarbij samen, zelf bepalen wat onze identiteit is en hoe deze volwaardig onderhouden.

Die identiteit is een goed evenwicht tussen samen/saamhorig versus vrijheid/ruimte.

Dat lijkt een hoop woorden maar dit is helder en concreet, ik leg met een paar voorbeelden uit wat D66 bedoelt: samen en saamhorig is belangrijk maar als het doorslaat dan wordt het controle, dan word je door de buurt, de burens, de gemeenschap in de gaten gehouden, dan slaat het zorgen voor elkaar om in een vorm van groepsdwang en structurele controle, ik denk dat u snapt wat ik daarmee bedoel. Daar staat tegenover de onpersoonlijke samenleving in 'de grote stad', veel ruimte, voor eigen ontplooiing, je kunt je eigen gang gaan, maar het is vaak wel heel onpersoonlijk en koud. Ook dit snapt u. Het doorslaan in het ene is even onwenselijk als het doorslaan in het andere!

Nu is Hattem geografisch zo gelegen dat het precies ligt tussen de kleine vaak strakke, kerkelijke en controlerende gemeenschappen van de Veluwe en de grote onpersoonlijke stad Zwolle, met ieder voor zich.

Dus eigenlijk eten we van 2 walletjes, eigenlijk zijn we dat perfecte evenwicht van zorg en samen plus ruimte en vrijheid.

Dat moeten we onderhouden daar moeten we zuinig op zijn.

Dat gaat niet vanzelf. Er zijn diverse externe ontwikkelingen die als we niet opletten omslaan in bedreigingen. Ik noem er een paar:

1 De financiële zelfstandigheid. De recent vastgestelde Voorjaarnota, was niet sluitend. Er wordt veel geld onttrokken uit de algemene reserve. Voor het zwembad en de Marke moet elk jaar veel geld bij. De IKC's zijn peperduur. Las ik recent niet een stuk hierover met de vraag, kan Hattem wel zelfstandig blijven. Dus er wordt al over nagedacht en voor gewaarschuwd. We moeten dus een beter, breder en meer solide financieel fundament hebben, we moeten dat gaan ontwikkelen.

2 De huisvesting van de Hattemer. Ik las in de visie dat de Hattemer heeft aangegeven te willen bouwen (alleen te willen bouwen?) voor de eigen bevolking. Circa 600 woningen in de komende 10 jaar zou genoeg zijn. Dat zou blijken uit oude woonbehoefte onderzoeken.

Over dit soort zaken, dat soort zogenaamde onderzoeken, word ik eigenlijk heel erg boos.

Het is een valse, onjuiste vraagstelling.

Mensen hebben een vrije woonplaatskeuze in Nederland, wettelijk mag en kan het niet.

We hebben het gezien bij de inschrijving van de eerste 30 woningen op Het Veen. Let op, voor deze 30 woningen waren er 800 gegadigden waarvan circa 30% uit Hattem. Dus twee-derde uit Zwolle en de rest van Nederland. Dus als ik flauw ben dan hebben we dus voor de 600 Hattemers die een nieuw huis willen in Hattem er dus $3 \times 600 = 1800$ woningen nodig zijn. Dan lijkt het logisch om te kiezen voor scenario 3 zoals geschreven op pag. 29 van de onderliggende visie.

En dan heb ik het nog niet eens over de 600 woningen die de verhuizende Hattemer achtlaten, die moeten en mogen ze alleen maar verhuren of verkopen aan andere Hattemers. "Het Woonreservaat Hattem", in optima forma! Het kan niet, het mag niet en dat willen we toch niet?

3 De vergrijzing. De jongeren trekken weg uit Hattem, om een mix van redenen. De mensen worden steeds ouder. Dus dat loopt op een gegeven moment spaak. We willen toch niet "het oude-van-dagen stadje" worden. Niet goed voor de ondernemers in Hattem èn natuurlijk ook niet voor de bestuurkracht van Hattem. Alleen maar grijze muizen in de Raad en op straat!

Dus meer jong en ondernemend volk in Hattem krijgen en houden. Hoe? Dat lees ik niet in deze visie. Ik heb er verschillende ideeën over, en kom daar later op terug.

4 Hattem moet meer 'omvang, meer gewicht' hebben, ontwikkelen en houden.

Doen we hier niets aan, dan worden we steeds minder gezien en zichtbaar. Er gaat dan vanuit de provincie of Den Haag toch gesproken en gedwongen worden over extern samenwerken, fusie, overname o.i.d. door andere omliggende gemeenten.

We kennen de voorbeelden: Haren wordt overgenomen door Groningen. Mijn eigen geboorteplaats Hazerswoude werd na een fusie met Koudekerk ad Rijn en Benthuizen, overgenomen door Alphen a/d Rijn (ik hoor regelmatig van mijn zus die daar nog woont dat Hazerswoude niets in te brengen heeft over de eigen gemeenschap Hazerswoude, of het nu gaat over het groenonderhoud of over het plaatsen van Windturbines), en recentelijk wil de provincie Gelderland, of BZK dat Scherpenzeel wordt overgenomen door Barneveld. Dus als je als kleine gemeente je zaakjes niet op orde hebt, niet vooruitdenkt en handelt, dan ben je als naïef niet oppast: de Sjaak!

En dat willen we toch niet? In ieder geval wil D66 dat niet.

Dus moet je als gemeente groter worden, hoe groot dat is lastig te zeggen.

Als ik naar de omvang van een aantal gemeenten in de omgeving kijk, dan levert dat op:

Elburg en Oldebroek beiden ruim 23.000 inwoners; Nunspeet 27.000; Heerde 19.000; Epe 33.000.

Dan steken we daar er met ruim 12.000 inwoners toch nogal schamel ten af. Ik stel voor laten we gaan voor een bandbreedte van 15 tot 20.000 inwoners in de komende 20 à 30 jaar. Een geleidelijke groei van 100 à 120 woningen per jaar. Waar laten we die, zult u zich afvragen.

Nou plek zat, ik kom daar zo dadelijk op terug.

Maar eerst enkel opmerkingen en kanttekeningen n.a.v. de tekst van Omgevingsvisie:

Ik noem enkele opmerkingen op losse teksten uit de visie: (pagina nr. en tekst l =links of r=rechts)
pag 4, l - om verschillende kwaliteiten te behouden zijn veranderingen nodig.

- autonome ontwikkelingen en trends hebben invloed op de fysieke leefomgeving

Dat is juist maar wat we dan willen of niet; hoe we dat kunnen en willen sturen, dat ontbreekt!

Dat moet dus juist worden aangegeven, welke veranderingen MOETEN, en welke autonome ontwikkelingen willen we stimuleren of afremmen en hoe gaan we dat doen?

ESSENTIEEL dus om hierover te schrijven en dat samen te bespreken!

pag 4, r - vitale samenleving

- samen duurzaam

- levendig landschap tussen Veluwe en IJssel

De essentie is keuzes maken in de concurrentie van het ruimtegebruik

En evenwicht zoeken, sturen in: samen/saamhorig in verhouding tot ruimte /vrijheid

Dus deze drie elementen/hoofditens vervangen door:

- zorg voor een evenwichtig en duurzaam gebruik van het landschap tussen Veluwe en IJssel

- gaan voor een evenwichtige samenleving met zorg en vrijheid

- gaan voor ontwikkeling en behoud van een evenwichtige en vitale samenleving

pag 5, l - levensloopbestendige woningen

Vervangen door, dan wel aan vullen met: Hattemers moeten hun woon carrière van jeugd tot ouderdom kunnen vormgeven in Hattem, daar moeten voor elke levensfase woningen voor beschikbaar zijn of komen

pag 5, r - samen duurzaam - circulaire samenleving

Hieraan toevoegen: elke buurt/ buurtje krijgt een centrale plek een pleintje wat ingericht is als hart van de buurt / hart van de wijk; te gebruiken voor ontmoeten; zorg te geven en te vragen; spullen te geven te ruilen, zo krijg je een samen duurzame en circulaire samenleving.

pag. 6, r - we bieden ruimte voor zonneveld op de vuilstort

Niet doen: is een niet juiste keuze in de concurrentie van ruimtegebruik: natuur gaat vóór beperkte duurzame stroomopwekking; we moeten waken/ weerstand bieden tegen waan van de dag invullingen. Door dit soort 'woke' oplossingenverhogen we de noodzakelijke aanpak van de klimaatoplossingen, het ondermijnt het draagvlak.

pag. 6, r - in de polders bieden we, onder voorwaarden, ruimte voor kleinschalige zonnevelden. Zeker ook niet doen, Hattem is te klein qua oppervlakte, ligt voor een groot gedeelte in Natura 2000 gebieden. De beperkte ruimte die overblijft is voor wonen, recreatie en landschappelijke waarden. Urgenda heeft al aangegeven dat er op dit moment voldoende stroom wordt opgewekt op land en zeker op zee, meer is niet nodig behalve zon op dak en isoleren. Dus ophouden met Hattem het braafste jongetje van de klas te willen zijn. Laat het kabinet eerst zelf een Landelijke Ruimtelijke Ordeningsvisie met maatregelen ontwikkelen. Dus de meeste tekst over zon en wind uit de visie schrappen. Wat dan wel: alleen zonnepanelen op daken en het initiatief van Wielink.

pag 7, l - Landschappelijke structuren behouden of terug te brengen; nieuwe ontwikkelingen moeten passen in het lokale karakter, etc.

HEEL GOED! Maar als ik verder lees dat er windmolens en zelfs grote zonnevelden in de polder zouden kunnen; dan klopt dat niet!! Het is toch niet te rijmen als er ook staat: nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied moeten passen bij het lokale karakter en dit versterken. Dus echt onzin om maar te denken dat er in het buitengebied zonnevelden en windmolens/windturbines zouden kunnen. Als je dit laat staan dan is er geen sprake van een Omgevingsvisie, dan is er sprake van ieder gaat z'n gang maar, pruts en rommel; maar wat aan. Geen Omgevingsvisie, maar een "Rommel-maar-wat-aan -visie". Dit is niet de keuze van D66!!

pag 7, l - we stimuleren duurzame mobiliteit;

Prima; maar dus verder invullen; bv een station in Hattem en woningen in de nabijheid daarvan, en dat is in Hattem al gauw het geval: dan dus minder mobiliteit!

pag. 7, r - ondersteunen van initiatieven is belangrijk....., van alles en iedereen?

Nee dus, niet zo zeggen; eerst visie bepalen: wat we willen en wat niet.

Als je het zo opschrijft wat krijg je dan: een initiatief van een ondernemer...

Bijvoorbeeld: Er was ooit een initiatief voor een voederfabriekje aan de Stationslaan. Nu zitten we met de gebakken peren! En nu zitten we dus opgescheept met een megafabriek. Ja, ik heb het over Saturn, dat beslaat ca 3 ha, veel stank veel, heel veel erg grote vrachtwagens. Dat bedrijf moet daar weg, maar hoe?

-dat soort fouten moeten we dus nooit meer maken! Dus opschrijven in een visie dat we initiatieven van ondernemers ondersteunen..... Dat is het neoliberalisme, dat is de MARKT. De overheid, in dit geval de Hattemse overheid, moet aangeven wat goed en wenselijk is voor Hattem en haar burgers en wat NIET. Dat is Ruimtelijk Ordenings beleid en visie!!

pag. 9, l -verschillende belangen worden samengesmolten tot een integrale ontwikkelingsrichting.

Nou prima; maar erg goed opletten en alles vooraf afwegen of het past in de hoofddoelstellingen. Als je spreekt over een kompas in plaats van een horloge is dat prima, maarr de naald van het kompas geeft een richting aan naar de stip op de horizon.... en die stip ontbreekt!!

pag, 10, l - Wij vinden het belangrijk ruimte te geven aan initiatieven van bewoners en ondernemers
Dat mag en kan alleen als het past in deze visie; als het toch wordt toegelaten/vrijgelaten, dan hoef je ook geen visie te maken!!

pag, 10, r - de Omgevingsvisie richt zich op de fysieke leefomgeving

Correct, zoals wij hiervoor al aangaven, dus inderdaad ' concurrentie' in ruimte gebruik. Dus moet meer en helderder worden aangegeven in welke delen van Hattems grondgebruik wat niet en wat wel, onder welke voorwaarden kan of niet kan, wat wel en wat niet wordt toegestaan, respectievelijk wordt gestimuleerd.

pag, 12, l - drie basisprincipes van de NOVI:

- combinaties van functie gaan voor enkelvoudige
- de kenmerken en de identiteit van het gebied staan centraal
- afwentelen wordt voorkomen

Prima, goed om deze doelen te omarmen in de Omgevingsvisie voor Hattem.

- dus bijvoorbeeld, woningen of appartementen op een bedrijf/supermarkt;

- woningen nabij de dijk in 't Veer zijn anders dan die aan de Apeldoornseweg of in Enken of in de polder, immers de identiteit van die gebieden verschilt, dus andere woningen, andere dichtheden, andere voorzieningen in die buurten/buurschappen, e.d.;

-niet afwentelen, als erdoor de wooncrisis in de regio Zwolle, veel, heel veel woningen nodig zijn, moet Hattem daar ook zijn deel, zijn taak in vervullen, niet afschuiven dus! Solidair zijn.

pag. 13, l - de uitvoeringsagenda wordt jaarlijks als onderdeel van de begroting vastgesteld.

Hoe, welke inhoud? Is het dan separaat aan te passen en in te vullen?

Ten einde een zuivere discussie over de uitvoeringsagenda te hebben is het nodig om die discussie enige tijd voorde begrotingsbehandeling te houden, pas dan kan zo nodig aanpassing plaatsvinden omdat dit anders 'geblokkeerd' wordt doordat anders de begroting niet kan worden gewijzigd. Dus deze opmerking is goed bedoeld, maar in de praktijk gaat dit zo niet werken!

pag. 14, l - omgevingsvisie wordt opgesteld samen met de bewoners... als er geen gegronde bezwaren zijn wordt e.e.a. meegenomen.

Hoe verhoudt zich de inbreng ten behoeve van persoonlijk belang, bv het bijbouwen van een of enkele woningen/een bedrijfsvergroting ten opzichte van inbreng door visie of ideeën van deskundige bewoners en/of bv raadsleden die geen persoonlijk belang hebben?

Wat ik daarnaast kan en eigenlijk ook moet opmerken: ik heb geen gegronde bezwaren gehoord op onze opmerkingen bij het Koersdocument, en tot op heden ook niet over de onderhavige opmerkingen van deze reactie op de Omgevingsvisie, dus mag en moet ik aannemen dat deze geplaatste opmerkingen integraal in de definitieve versie worden opgenomen!?!

pag. 15, r - de leeswijzer is prima,

Maar ik zie wat in de leeswijzer wordt beloofd niet altijd terug in de desbetreffende paragraaf... Dus dat moet alsnog gebeuren.

pag. 16,r - hoe zorgen we dat de omgevingsvisie actueel blijft?

Een lastig en ook principieel punt. De visie is toch werken in 20 jaar naar die stip op de horizon? We moet waken voor aanpassingen t.b.v. de waan van de dag.

Er zou bijvoorbeeld gekozen kunnen worden om 2x per collegeperiode de stand van zake van de visie te bespreken. Dat zou synchroon kunnen lopen om dan ook de verantwoordelijkheidsverdeling van Raad vs. College te bespreken en beide punten zo nodig aan te passen. Uiteraard na consultatie van de Hattemers.

pag. 17, l - de kracht van Hattem in de toekomst te behouden

Inderdaad, de kern, maar wat is die kracht dan, wat is die kracht in essentie?

D66, geeft het antwoord: Hattems zelfstandigheid. Hattem wil zelf gaan over de dingen die zij belangrijk vindt en die vormgeven zoals ze die zelf wil!

pag. 17, r - In Hattem is het goed wonen... bovendien is ons woningaanbod aantrekkelijk en gedifferentieerd

Dat is maar half waar, er zijn te weinig woningen en niet zodanig gedifferentieerd dat het inspeelt op de wensen van de verschillende doelgroepen en leeftijden. Dus moet het helemaal en compleet een kracht zijn en is het zeker geen toekomst bestendige kracht. Dus werk aan de winkel!

pag. 18, l - de sociale cohesie is sterk in Hattem.

Correct en goed, maar deze zal ook moeten worden onderhouden. Stilstand is achteruitgang, zei mijn leraar natuurkunde op de Rijks HBS. En Rijksbouwmeester van Alkemade zei tijdens de eerste Zomergasten: 'zonder verandering gaan we het niet redden' en ook verlangen naar het verleden gaat ons ook niet redden. Dus werk aan de winkel en permanent werk aan de winkel. Deze visie is een weg, een weg naar een stip op de horizon over zeg 20 jaar. Vaak een lastige en bochtige weg, maar uitdagend en inspirerend om die samen te ontwikkelen en te begaan.

pag. 19, l - er is een hoge grijze en groene druk...

Inderdaad een groot probleem, misschien wel het probleem van en voor Hattem. Misschien wel ontstaan door te lang niet te willen niet te kunnen veranderen, zoals ik bij het hiervoor punt aangaf. Daar moeten we dus wat mee, met spoed, maar welk beleid, welke visie, hoe pakken we dat aan?

pag. 19, r - openbaar vervoer, aanbod en frequentie moet beter...

Heel juist en heel nodig. Maar laten we niet blijven steken in alleen goede voornemens. Het idee van collega Palland voor een NS-station in Hattem, ondersteun ik van harte. Het zal tijd kosten, maar moet op de agenda, en elk jaar hoger. Want willen we de CO2 uitstoot van mobiliteit beperken is meer reizen per trein erg nodig.

pag. 20, l - op weg naar een klimaat neutraal Hattem

We gaan niet uitgebreid in op de energiestrategie, de RES etc. We hebben als D66 al gestemd tegen de RES en de RWS. Nu wordt weer gesteld Hattem op weg naar energieneutraal moet, dat is en fictie, volstrekt onhaalbaar.

Het zou leiden tot draconische maatregelen in Hattem. We organiseren de weerstand tegen het Parijse klimaatakkoord dan moet je niet willen dat moet je ook niet doen.

Het klimaatprobleem, is een groot probleem, dat weet D66 en dat willen we ook aanpakken, maar dan goed aanpakken. We worden wel eens 'klimaatdrammers' genoemd, dat zegt genoeg zou ik zeggen. Maar dit is een wereld, Europees, Nederlands probleem, en moet ook in die volgorde worden aangepakt. Wellicht biedt de "Green Deal" zoals door Eurocommissaris Timmermans is gepresenteerd een goede eerste stap. En laten we hopen dat het nieuwe kabinet nu wel een serieuze klimaatanpak wil vormgeven. En niet zoals nu door oud VVD-minister Wiebes het klimaatprobleem over de schutting kieperen naar regio's en vaak kleine gemeentes. Terwijl grootschalige boeren bedrijven, intensieve varkens en pluimvee bedrijven, Tata Steel, Europoort een Seeport Eemshaven ongestoord hun gang kunnen gaan. Zolang dat niet is geregeld doet Hattem niet mee aan deze flauwekul!

Urgenda zegt en schrijft dat zonnepanelen op daken al voldoende is voor de energie vraag van woningen, samen met isoleren, isoleren, is er ruimschoots voldoende energiebesparing.

Dus geen grootschalige zonnevelden, geen windmolens

pag. 20, r - De biodiversiteit loopt terug door intensivering landbouw door ontwatering, verzuring, vermesting etc.

Inderdaad een groot en toenemend probleem, dus stoppen in de Hattemse polder met grootschalige agrarische bedrijven, geen windenergie en zonne-energie, want dat levert geen bijdrage aan de biodiversiteit, maar kleinschalige boeren en buurtschappen. Ik las recentelijk: "In Herenboerderijen vormen boeren en burger samen een groep buitenlui die eten wat het land opbrengt. Direct van de grond in de mond. Een ideaal, circulair model, zou je zeggen."

pag 21, l - versnipperde groenstructuur in Hattem, er wordt gewerkt aan de Hattemerpoort.

De voetbalvelden zitten in de weg. Wat doen we daaraan?

Open staan voor het verplaatsen van de voetbalvelden naar Hattem Noord in de nabijheid van de ijsbaan. Hoeft niet direct, we hebben 20 jaar de tijd. Is goed voor de natuur, de sporters wonen hoofdzakelijk in Hattem Noord, oplossing voor parkeren, nieuw state of the art velden; fusie Hattem en Hattem Heim, synergie mogelijk met andere sporten in Hattem Noord. Financiële ruimte voor de voetbal door opbrengst van de huidige velden. Uiteraard in overleg met de voetbal. Kortom durf te dromen. Verandering biedt kansen. Stilstand is dood in de pot.

pag. 21, l - het grootschalig opwekken van duurzame energie in het buitengebied met grondgebonden zonnevelden en/of windturbines

Wat een onwenselijke onzin; bovendien in tegenspraak met standpunten/teksten eerder in dit document. Door dit zo op te schrijven, deze tekst te laten staan is de hele Omgevingsvisie in één klap waardeloos!

pag. 22, l - verblijfskwaliteit openbare ruimte.

Goed, prima; maar is al eerder genoemd; ik heb al gezegd zorg voor ontmoetingspleintjes etc.

pag. 22, r - recreatie; de recreatieve potenties van de IJssel worden nog niet optimaal benut. Klopt; er zouden ons inziens gekeken/onderzocht kunnen/moeten worden of het uiterwaarden deel tussen IJsselstein en de oude IJsselbrug een watersport-recreatie-plaats kan worden. Denk eens ruim, denk eens buiten de gebaande paden: permanente obstacle run; een vorm van raften, etc. De wat ruigere, intensievere sporten met meer een grotere uitdagingen. Misschien samen met de sportievelingen van de voetbal, misschien samen met Molencaten? Zou voor beiden een verdienmodel kunnen worden en daarmee ook voor Hattem!

pag. 22, r - leegstand in de binnenstad en ook wonen.

In mijn bijdrage voor het Koersdocument had ik reeds aangegeven dat onderzocht moet worden of er bv kunstenaars woningen in de Hoernaard gerealiseerd kunnen worden; bv potentieel drijvend, om 'de ruimte voor de rivier' niet in de weg te zitten. (Toen ik recentelijk naar het pontje fietste en dit besprak met een aantal mensen die daar op de bankjes zaten zeiden die: goed idee, dan kunnen die huizen net al deze aanlegsteiger langs vier palen ophoog of omlaaggaan net als deze stijger.)

Die te realiseren drijvende woningen met name bedoeld voor kunstenaars, vormgevers creatievelingen, start-up's, ict'ers e.d., kortom jong volk met enthousiasme en drive om nieuwe dingen aan te pakken. Waar vind je die, zul je zeggen? Nou ik heb een idee. Ga eens in overleg met scholen in Zwolle, zoals ArtEZ; Cibab, Deltion en evt. ook Windesheim. De leerlingen in de bovenbouw van die scholen kunnen bv hun stage en woonplek in Hattem vinden. Optie voor hen om de afronding van hun studie een winkeltje te beginnen in leegstaande winkelpanden. Samen met de Hattemse musea kunnen ze daar misschien hun werk gaan exposeren. Ennnn. wellicht willen deze jonge mensen in Hattem blijven wonen; een goede remedie tegen de vergrijzing!

pag 22 en 23 – Wonen: Zwolle heeft een verstedelijkingsopgaven van 50 tot 80.000 woningen Dat zijn veel woningen en ook Hattem kan of moet zijn deel gaan realiseren. Zijn dat kansen of bedreigingen? D66 vindt dat het kansen zijn. Bovendien moeten we ook solidair zijn met en voor de grote groep die vanwege de wooncrisis in de knel zitten. Een huis is toch een primaire levensbehoefte, wonen is een grondrecht staat in de grondwet. Wat Pieter Omtzigt in zijn boek, 'een nieuw sociaal contract' op pag. 199 ook aanhaalde.

En, zo staat in de NOVI: we mogen niet afwentelen. Samen met Erik Kort onze D66 fractieleider volgen wij de webinars van de Verstedelijkingsstrategie Zwolle, erg leerzaam en instructief. Biedt veel kansen voor Hattem. Dus op voorhand wil ik de collega's, stimuleren om ook mee te doen met deze webinars. (even een schets Olongren wil in 14 verstedelijkingsgebieden 450.000 woningen laten bouwen; ze heeft er 142 miljard voor over, dat is dus ruim 315.000 per woning; ik doe dat wat kort om de bocht, maar toch, er is veel geld beschikbaar.) En, in dat verband, ik kan het niet laten, en ik weet dat het erg moeilijk is, maar toch: het bedrijf Saturn -Petfood aan de Stationslaan moet daar weg het staat daar vreselijk in de weg. Het is natuurlijk ongehoord dat zo'n bedrijf, met stankoverlast, verkeer aantrekkelijk voor vele erg grote vrachtauto's voor aan- en afvoer direct tegen de kern van Hattem is gekomen en in de loop der jaren steeds meer is uitgebreid. Dat bedrijf moet daar dus weg, dat kost tijd en dat kost geld. Ik begreep van wethouder schipper dat Saturn zelf heeft aangegeven dat verplaatsen wel 60-100 miljoen zou kosten. Nou lijkt mij dat nogal belachelijk. Natuurlijk zetten zij hoog in, dat snap ik. Volgens mij is dit zeker 75% te hoog. Maar laat een ter zake deskundig bureau er maar eens naar kijken. Laat de gemeente anders maar eens een onteigeningsprocedure overwegen. De nieuw omgevingswet biedt hier voldoende mogelijkheden voor

Bovendien zou Saturn de intentie hebben om op de huidige locatie te willen uitbreiden voor een investering van 20 miljoen. Ridicuul. Volgens de wethouder zou dit passen in het vigerende

bestemmingplan. Ik weet dat niet maar wil dat eerst wel goed onderbouwd bewezen zien. En trouwens dit is nog geen omgevingsvergunning, en een natuurvergunning en een milieuvergunning. Ik roep op voorhand alle Hattemers op een zienswijze tegen dit onzalige voornemen een zienswijze in te dienen.

De wethouder gaf mij aan dat het erop lijkt dat verplaatsen Saturn een 'dood spoor' is. Ik heb een tip voor de wethouder: Niet beginnen met wilt u weg want daarna willen we huizen bouwen. Omdraaien met spoed een uitstekend doortimmert plan maken met woningen, voorzieningen onderwijs etc. van Stationlaan tot aan de Kastanjelaan. Dat plan deze gebiedsontwikkeling is essentieel voor Hattem, essentieel om voldoende woningen te bouwen. Om dit plan deze gebiedsontwikkeling te realiseren zit Saturn in de weg, dus moeten zij weg. Bij voorkeur goedschiks, in overleg. Zo niet, dan dit bedrijf ondertimmert juridisch aanschrijven, met daarop een onteigeningsprocedure. De nieuwe Omgevingswet biedt hier voldoende mogelijkheden toe, overigens geldt dat ook voor de huidig vigerende Crisis en Herstel wet. Er zijn voldoende vergelijkbare gebiedsontwikkelingen in den lande waar het zo is gegaan.

Daarnaast roep ik de gemeente op in het kader van de uitvoering van het GVVP de wegen aan te passen aan de 30 km-zone en daarbij aanzienlijk te versmallen. De wegen horen niet geschikt te zijn voor trailers met opleggers. Met een robuuste aanpak van de wegen rondom Saturn moert de verkeerveiligheid worden vergroot. Want, let op: met de bibliotheek in de Marke, sportende kinderen in de Marke en in het zwembad met een voornemen voor een 2e IKC op de locatie de Noordgaww zal het verkeer van kinderen in de nabijheid van Saturn steeds verder toenemen, dus is niet of er door de grote vrachtwagens van de sarurn een kind wordt doodgereden maar wanneer. Dat willen we als Raad en College toch niet op ons geweten hebben? Dus met spoed actie om dit bedrijf te verplaatsen.

Het verplaatsen van dat bedrijf kost geld, veel gelden dat kost veel geld. Maar er komen ook opbrengsten. Er komt een terrein vrij van ca 3 ha, goed voor 120 woningen. En komt ruimte toegankelijk tot aan de Kastanjelaan voor nog twee 120 woningen en ruimte voor een IKC. Bovendien komt er geld beschikbaar via de Verstedelijkingsstrategie regio Zwolle. Geld wat ingezet kan worden voor moeilijk te realiseren woningbouwprojecten, nou daar valt dit gebied ook onder zou ik zeggen!

We praten over de Omgevingsvisie voor Hattem. Dan moet je durven dromen hoe willen we dat Hattem er over 20 jaar uitzie. Dus eerst dromen, dan visie en plannen en dan aanpakken

pag. 24, I - stip op de horizon.

Is maar een stipje, is maar kort en bescheiden, veel te bescheiden en te behoudend en suf: 'bestaande kwaliteiten behouden en waar mogelijk groter maken'.....? En nu pas op pag. 24. Moet groter en manifester en op pagina 1.

pag. 25 I - Hattem ligt op een knooppunt van ruimtelijke en maatschappelijke verbindingen *Dat is juist, maar met dat gegeven kan veel meer. Deze 'gegeven' kwaliteiten zijn gratis en daar kan veel meer dan nu wordt voorgesteld. Ik ga al aan als reactie op pag. 4 (hierboven op pag. 3), dat de thema's anders en beter gekozen kunnen worden. Verder geef ik op veel punten in dit betoog aan dat er meer gedaan moet worden, meer moet veranderen meer ambitie. Dat zal af en toe schuren, maar dan krijg je pas glans voor de toekomst.*

pag. 26, I - Hattem wil een vitale samenleving zijn in 2040; *Misschien een beetje flauw, maar dat zijn we toch nu al?*

pag. 27, I - we streven naar toekomstgerichte functies van het erfgoed..

Streven?...dat kan ambitieuzer; wat zijn toekomstgerichte functies? Duidelijker aangeven wat we willen en wat we niet willen, en hoe we het ene kunnen en gaan realiseren en het andere daadwerkelijk voorkomen.

pag. 28, l - nogmaals passend woningaanbod; 570 woningen erbij, zou genoeg zijn...

Helaas, helaas, zo werkt het niet, dit is een loss-loss scenario. Dit aantal is veel te weinig om de Hattemse woningvraag te bedienen; de jeugd vertrekt; leegstand in de winkels; gemeente krap bij kas; de ozb van de bestaande woningen moet zeer fors omhoog, maar daar zit een grens aan, en dan, dan uiteindelijk houdt Hattem op zelfstandig te blijven. D66 wil dat scenario niet.

pag. 28, l - regionale woningbehoefte, hoeveel

De besproken bandbreedte gaat uit van 65.000-80.000 woningen en niet van 25.000-80.000, maar goed het zijn maar getallen en je begint met 25.000 en dan 65.000 en wellicht komen we uit op 80.000, we weten het niet het tempo is ook nog niet duidelijk en in welk jaar we 'klaar' zijn is ook nog niet helder. Maar er worden nu al aantallen verdeeld in de discussies en overleggen rond de Verstedelijking- strategie Zwolle. En tot mijn genoegen staan we als Hattem voor 2030 ingeroosterd voor 2000 woningen.

pag. 29, l - de Watermulder is een herontwikkelingslocatie

Het is een geweldige locatie, geschikt als goud voor Hattem en de natuur.

Maak in overleg met Molecaten een watergericht natuurtheater, goed voor de Hattemers, goed als ontmoetingsplaats, goed voor de natuur goed voor de kunst en uiteraard ook goed voor de klandizie van de Molencaten campings.

pag. 29, r - drie scenario's over woningbouw;

- scenario 1 570 woningen, geeft in de toelichting een onwaarachtig beeld; door de wettelijk vastgelegde vrij woonplaatskeuze zal veel meer dan de geschetste 570 woningen moeten realiseren;

- scenario 2 geeft als toelichting dat in Hattem de regionale vraag 550 woningen zou zijn; dat lijkt in de praktijk volstrekte onzin als er voor 30 te bouwen woningen in 't Veen al ca. 550 regionale gegadigden waren...

-.zelfs het scenario 3 is te beperkt; maar voldoende om zo te beginnen. Ik wijs nogmaals op het belang om aangesloten te blijven te gaan worden op de Verstedelijkingsstrategie Zwolle. In de sheet basisplannen per kern zijn er voor Hattem, verdeeld over drie gebieden 2000 woningen opgenomen. En let wel: dit is slechts het basisscenario.

Wat ik verder nog wil opmerken is het volgende: Landelijk is het Ministerie van VROM door VVD-CDA en PVV op 14 okt. 2010 opgeheven. Dat was dom en kortzichtig, de markt zou het Wonen/de Volkshuisvesting wel oplossen, nou als we de huidige wooncrisis onder ogen zien is dat niet gelukt.

Waar veel minder over wordt geschreven is de Ruimtelijke Ordening van Nederland. Pas nu, eigenlijk veel te laat probeert minister Olongren iets regie te voeren over Wonen (plannen, aantallen en geld) en Ruimtelijke ordening (14 verstedelijkingsgebieden). Allemaal veel te weinig maar we moeten het er voorlopig mee doen. Hopelijk komt er opnieuw een volwaardig ministerie van VROM (of Ruimte en Wonen) en wordt er bepaald dat er z.s.m. een 5e Nota ruimtelijke Ordening zal worden opgesteld. Maar ik ben niet hoopvol.

In Hattem en de regio Zwolle zullen we het zelf, samen met de regio vorm moeten geven.

Lokale woonbehoefte-onderzoeken hebben in dit tijdsgewricht geen enkel zin. Zeker ook met het toegenomen thuiswerken vliegen de mensen naar alle kanten van het land en dus ook naar Hattem. Een woononderzoek met als scope de woonregio Zwolle is wel nuttig en wellicht noodzakelijk.

Dus daar moeten we rekening mee houden en ook gebruik van maken. Geeft mogelijkheden om Hattem zowel financieel, qua bestuurskracht en qua inrichting van woonmilieus opnieuw/beter/duurzamer/etc. vorm te geven.

Dus geef bijvoorbeeld aan:

- inwoner aantal qua bandbreedte van ca. 15.000 -20.000;
 - raadsleden aantal groeien van 15 naar 17 en misschien later naar 19;
 - wethouder aantal structureel zeker 3 en wellicht in de toekomst 4;
 - meer jonge hoogopgeleiden in Hattem krijgen en houden, zeker voor toename van meer structurele kwaliteit van de raadsleden (nu moeten veel partijen bedelen voor nieuwe raadsleden, eigenlijk zouden die in de rij moeten willen staan om in de raad te komen!)
 - meer inwoners betekend meer huizen, betekend meer ozb- inkomsten en ook hogere bijdragen in het gemeentefonds;
 - kwalitatief goede woonmilieus; niet limitatief: woningdichtheid afhankelijk van het type woning de afstand tot het centrum; woonwijk wijzigen in 'buurtschap(jes); centrale plek in die buurten; pleintje(s)/parkje(s)/kampje/enkje/e.d./etc. Benoem, bepaal, geef samen in de bestaande en ook nieuwe buurt aan wat de basis kwaliteit/identiteit van ieders eigen buurt is en vul dit nader/opnieuw in. Zo krijg je cohesie en behoud je die!
- Dit zijn visie-delen die in de voorliggende Omgevingsvisie niet of slechts ten dele staan.

pag. 29, r - vier aspecten t.a.v. de drie scenario's worden onderzocht in de plan-MER.

De genoemde 4 punten zijn prima. Maar waarom geen vijfde: 'generatie bestendig duurzaam wonen', dan past de volgende zin: geschikte zoeklocaties voor woningen die niet op de reeds bekende....etc. ook beter op z'n plaats!

pag. 30, l - tekst bij drie bullits geven aan in welke mate Hattem woningen wil bouwen voor de regionale behoefte....

Goed bedoeld, maar zo werkt het niet. De enquête is niet valide geformuleerd; er was nauwelijks tijd om serieus van gedachten te wisselen tijdens de ARZ-bijeenkomst op 7 juli. Ik laat prudentheidshalve de reden achterwege, maar dit moet anders en dit moet over.

pag. 30, l - bijzondere woonvormen, o.a. Tiny houses

Tiny houses passen niet in Hattem met zijn beperkte oppervlakte; ze zijn tijdelijk (max. 15 jaar) en ook het woord zegt het al klein, maar wel voor een grote prijs. Dit soort huizen/initiatieven is geen oplossing voor de wooncrisis, maar wel voor de portemonnee van de ontwikkelaar.

pag. 30, l - samen duurzaam, omschakelen naar een circulaire samenleving

Prima gedachtenlijn. Maar wil op deze plaats de terloopse opmerking van collega Palland, die ik van harte steun, toch ook nog even naar voren halen: we moeten consuminderen! Hoe we dit soort wezenlijke zaken in de praktijk kunnen vormgeven is best lastig. Het stimuleren, ondersteunen van bewonersinitiatieven in de vorm van wooncoöperaties zou hier zeker diensbaar aan zijn.

pag. 31, r - duurzame energie, zonnepanelen op geluidsschermen

Is mijns inziens pas aan de orde als er toch geluidsschermen moeten komen langs de A50 of A28, dan pas is het zinvol en nuttig om zonnecollectoren hierin te integreren. En niet omgekeerd!

pag. 31, r - zonneveld op de vuilstort; ruimte voor zonnevelden nop water en agrarisch grond

Beiden zeer onwenselijk. De voormalige vuilstort is een Natura 2000 gebied, in de concurrente van ruimte gebruik, gaat natuur voor een m.i. "woke/ sociaal wenselijke oplossing 'wat zijn we lekker

Bezig voor het klimaat etc. dat we daarmee delen van de natuur om zeep helpen, 'nou sorry' maar het moet toch? Krijgen we een plaatje in ons schriftje van de minister en een 7+ op ons rapport."

D66 is gewend om zelf na te denken, veel anderen niet.....?

Zonnevelden op agrarisch grond, wat een bullshit, wat een tegenstrijdigheden. Op pag. 7 links bovenaan, schrijven de opstellers, naar ik aanneem ondersteund door de wethouder: "Ons streven is de landschappelijke structuren te behouden of terug te brengen en de belevingswaarde en ecologische waarde ervan te vergroten , Nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied moeten ook passen bij het lokale karakter en dit versterken."

Je kan toch niet met droge ogen op deze pag. schrijven dat er op agrarische grond (we hebben het over de polders tussen de A28 en de gemeentegrens met Zalk) zonnevelden zouden kunnen. 'Je kunt niet blazen en het meel in de mond houden'.

pag. 32, l - 50% van de Hattemers wil geen windenergie in Hattem; verder in de roodgekleurde tekst: windturbines met een tiphoogte van 32 m, zou wel kunnen of mogen. en verder allerlei tekstueel gedraai en gemanipuleer.

Sorry, dat ik het zo scherp zeg. D66 is tegenstander van zonnevelden en windturbines met welke tiphoogte dan ook. Wij zijn er zeker van dat als een goede en volledige, heldere en duidelijke enquête zou worden gehouden onder de Hattemers, zeker 80 à 90 % van de Hattemers, op dit kleine stukje aarde, het piep kleine grondgebied van Hattem geen zon- en windenergie, anders dan op daken, toe zou staan.

pag. 33, l - water vasthouden.

Prima, Dat kan goed met infiltratiekratten. Goed om deze te stimuleren

pag. 34, l -afval, via een eigen milieu -brengstation

Prima, snel doen kan goed op de werf.

pag. 35, l - Levendig landschap; robuuste ruimtelijke structuren

Goede punten verder uitwerken en uitvoeren; kijk naar de maat en het eigen karakter van de verschillende, soms kleine, delen van Hattem, robuust maar wel op maat.

pag. 35, l - soms zijn oude landschappelijke structuren verdwenen, deze kunnen en moeten teruggebracht worden.

Uitstekend, uitwerken samen met de bewoners ter plaatse, aanpakken en uitvoeren.

Over oude structuren gesproken, hoe denken we over het(gedeeltelijk) terugbrengen van (delen) van de oude stadsmuur rond de historische kern?

pag. 35, l - Welstandsbeleid zal worden geactualiseerd....

Huidig beleid aanpassen en vernieuwen, van 'nee tenzij' naar 'ja mits'; behalve in de binnenstad

pag. 35, r - groenstructuren, etc.

Prima, zoals D66 ook reeds z'n waardering heeft uitgesproken over het Groenbeleidsplan

pag. 36, l - Hattemerpoort, etc.

Goed initiatief, wel de barrières van de voetbal 'slechten' en geen zonneveld op de voormalige stort aan de Oranje Nassaulaan

pag. 36, t - landbouw.

Het is duidelijk dat er weinig ruimte is voor landbouw ondermeer in ondermeer de prov. Gelderland schrijft het Planbureau voor de leefomgeving. Naast D66 en GL lijkt ook het CDA om"

Naast het stikstof probleem is een rendabele bedrijfsvoering van veel agrariërs een groot probleem. En dat moet niet opgelost worden door de boeren de ruimte te bieden over te stappen op windturbines en zonnevelden. Onwenselijk voor een levendig landschap en een vitale samenleving.

Beter is om extensieve groene woonbebouwing in duurzame kleine gemeenschappen te (laten) realiseren. Dat zou goed kunnen in wooncoöperaties, woongroepen. De bewoners kunnen werken/of afnemers zijn van de kleinschalig en biologisch geproduceerde producten van boerderijwinkels etc.

pag. 37, l - dagrecreatie, overnachtingen en toerisme het jaar rond

Allen zeer goed initiatieven; met name in de uiterwaarden, zeker het deel van de oude IJsselbrug tot het begin van de Hoenwaard bieden daar uitstekende mogelijkheden voor.

Deze recreatie kan kleinschalig 'bij de boer' maar middelgroot is aanvullend beter. Bv via/met Vadesto en zo mogelijk ook via/met Molecaten.

pag. 37, r - mobiliteit. *Alle ingrepen in de ruimte/ruimtelijke ordening/etc. moeten in principe mobiliteitsarm zijn.*

pag. 38, r - boven en ondergronds.

Gekeken zou kunnen worden (of eigenlijk moeten worden) dat er gelet wordt op de verstedelijkingsopgaven en de mogelijkheden en er ronde het tracé van de hoogspanningsmasten woningbouw te realiseren is. Om dit mogelijk te maken zou geput kunnen worden uit de grote zak met geld daarvoor. Moeilijk te realiseren woningbouw kan daar een substantiële bijdrage voor vragen. Het mes snijdt daarmee aan meerdere kanten, de verkabeling verder doortrekken in het gehele Hattems grondgebied, noodzakelijke woningbouw, een nieuw goed tracé voor langere wandelroutes als een prima bijdrage voor een gezonde leefomgeving.

Ik las vandaag nog in 'Stadszaken': De Raad voor Volksgezondheid & Samenleving en de Rijksbouwmeester vinden dat er meer aandacht moet komen voor de sociale waarden van de gezonde leefomgeving. Nu gaat het nog te vaak over de fysieke kwaliteit van de gezonde leefomgeving, stellen ze. Over groen in de wijk, het beperken van geluidsoverlast of een schone lucht. Dat stellen ze in 'Ruimte maken voor ontmoeting. De buurt als sociale leefomgeving.

4.2 Koersen op karakter per deelgebied

pag. 39, l - gekozen is om Hattem in verschillende deelgebieden te verdelen en per deelgebied de karakteristieken te beschrijven, die de huidige identiteit vormen. Gekozen is voor 8 deelgebieden. *De opzet om per deelgebiedkarakter en identiteit te beschrijven is prima, maarrrr sommige deelgebieden zijn zo groot met zo verschillende deel karakteristieken/identiteiten dat de beschrijven respectievelijk de ontwikkelingsrichting te vaag en indifferet wordt. Het wordt al gauw, alles kan dus alles mag. Dat is onwenselijk.*

pag. 41, r - huidig karakter Binnenstad...

Goede omschrijving, niet helemaal compleet; karakteristiek is een deel van de oude stadsmuur en de restante van De dikke Tinne; een gedeeltelijke stadsgracht, die niet het gehele stadje omsluit en op verschillende plaatsen verborgen is onder de toegangsstraten; veel grote en levendige terrassen vooral op de Markt; ruimtebeslag door verkeer en parkeren; veel winkels, overigens soms ook leegstaand.

pag. 42, l en 43, r - Koers Binnensrad

Een redelijk complete beschrijving, soms wat passief en niet ingevuld: wat is, hoe luidt de duidelijke? toekomstvisie??? streven? naar onderscheidend voorzieningenniveau versus hoe de balans? in voorzieningen voor de Hattemer en de bezoeker? hoe en wanneer autoluw? of autoarm? rijden of parkeren?

Is het geen goed idee om de Stadsgracht rondom de historische stad te completeren, doch in ieder geval overal beter zichtbaar te maken? Gecombineerd met terugplaatsen van delen van de verdwenen stadsmuur?

pag. 45, r - huidig karakter Woongebieden

Nog steeds een wel heel summiere beschrijving. Bij de reactie op het Koersdocument schreven wij al: "lijkt aardig, maar is maar een heel summiere beschrijving. Veel (deel)woongebiedjes zijn ook saai en indiffernt en nodigen daarom ook niet uit tot onderlinge saamhorigheid. Dus werk aan de winkel. Nuttig en werkbaar is daarom de verschillende gebiedjes apart te beschrijven. Pas dan kan er goed en onderscheidend aan dat karakter worden gewerkt"

Dit moet dus nog!

pag. 46, r en 47, l,r - Koers woongebieden

Nog steeds een rommelige opsomming van volkshuisvestelijke- en ruimtelijke ordeningsaspecten, energie- en mobiliteitsaspecten, deels constatering, deels wensen, deels opgaven, dus niet goed. Overdoen en betere plaats kiezen in de Omgevingsvisie.

Dus maak een nieuw hoofdstuk tussen 2 en 3 met: Woonvisie; Groenvisie; Mobiliteitsvisie, Klimaat- en Natuurvisie; Gezondheidsvisie; Sociale leefomgevingsvisie; Energievisie; Recreatievisie; Welstandsvisie, en natuurlijk een visie op woonlocatie-keuze en -ontwikkeling. En wellicht vergeten wij er zeker nog wel een paar.

Bij onze reactie op het Koersdocument op pag. 4, schreven wij al een aantal ideeën over wooncategorie keuzes en vooral over de aspecten die karakter en identiteit van de verschillende woongebieden kunnen bepalen.

Kortom, eerst wat algemene wenselijke, te behouden te ontwikkelen van belang zijnde karakters van het kleinschalige/dorpse woonklimaat en deze vervolgens uitwerken in meer specifieke kenmerken per deelgebied. Juist in die kenmerken per deelwoongebied voelen mensen die daar wonen zich thuis en dat versterkt de sociale cohesie in dat buurtje/wijkje.

pag. 49, l - huidig karakter Kernrand

Gekozen is om de aanduiding Enken en Kampen te veranderen in Kernrand. Het gedeelte tussen Assenrade en de spoorlijn is daarin meegenomen.

De wijziging in benaming is begrijpelijk en ook terecht. Net als de keuze het gebied tussen Assenrade en spoorlijn aan de Kernrand toe te voegen.

Toch, slechts een halfslachtige keuze, er ontbreekt het gedeelte tussen de spoorlijn en de A28.

Dus kies voor Kernrand tot aan de A28 of behoudt het gebied Enken en Kampen en voeg een 9e gebied tot Kernrand Noord, gebied tussen Assenrade en de A28

Een probleem doet zich vervolgens in beide gevallen wel voor, zoals geschreven wordt: 'dit gebied is gelegen in verschillende landschapstypen'. Dan is het dus logisch dat het lastig wordt om het geheel te beschrijven in één, eenduidig karakter.

De beschrijving van het huidige karakter, is eigenlijk meer een beschrijven 'dat het er niet meer is. Wij beschreven in de reactie op het Koersdocument al:

"- dit gebied wordt Enken en Kampen genoemd, maar daar is helaas weinig van over die deze benaming nog zou kunnen dragen.

- in sommige delen zijn er nog wel kenmerken te vinden, maar deze zijn steeds minder manifest.

- de sfeer is er nog wel aanwezig; je proeft het in de mensen; de eigenzinnige uitstraling . "

Geschreven wordt dat er de laatste decennia woningen en bedrijven zijn bijgekomen die de ruimtelijke kwaliteit en karakter 'om zeep' hebben gebracht? Of het de omvang van de toegevoegde bebouwing is of de plaats en vormgeving wordt niet besproken....

Dus moet er ten ene male goed gekeken worden of de verschillende bouwplannetjes bij de invulling van Bestemmingsplan CRW buitengebied wel passen en dienstbaar zijn aan de visie-doelstelling van deze Omgevingsvisie!!!!

Dus werk aan de winkel om het oude/gewenste karakter en de identiteit terug te brengen en zeker niet verder meer de rats-er in te brengen!

pag. 50, r - Koers Kernrand

Kernrand aantrekkelijker maken om te wonen; overnachtingsmogelijkheden; wandelen; landschappelijke kwaliteitsverbetering; in de kampen beperkt bouwen; enken openhouden.

Allemaal prima, in de reactie op het Koersdocument schreven wij al:

- "- niet alleen versterken Kampenlandschap, maar op sommige delen opnieuw vormgeven. eventueel kleinschaliger, maar wel met de oorspronkelijke beplanting om de enken en kampen*
- een nader te bepalen deel kan bebouwd worden, onder voorwaarden dat een ander deel open moet blijven. Geen lint bebouwing maar kampen/enken bebouwing.*
- dit geldt voor zowel noord als zuid. "*

Één, niet onbelangrijk probleem: 'we willen het weidegebied aan de noordzijde tot aan de Veluwe spoorlijn openhouden'. Dat lijkt mij niet wenselijk gezien de grote woningbouwopgave; dus wel de mogelijkheid openhouden om hier te bouwen, dat moet/zal in lage bebouwingdichtheid zijn met veel open groen, een nieuw kampen/enken landschap? De kampen/enken buurschapjes!

Ontbreekt een beschrijving van zowel karakter als koers van de gebieden tussen spoorlijn en de Zuiderzeestraatweg en het deel tussen Zuiderzeestraatwegen de A28.

Zie daarover het gene wat wij schreven in onze reactie op het Koersdocument op dit punt

Omissie:-----

Een deel van 'de Polder' zoals dat beschreven was in het Koersdocument, is in deze Omgevingsvisie 'verhuisd' naar de gebiedsaanduiding Kernrand. Dat is niet juist een sluit ook niet aan, noch bij Polders, noch bij Kernrand, wat wij al eerder naar voren brachten: maak een 9e deelgebied, het gedeelte Hattem tussen Assenrade via de Spoorlijn , via de Zuiderzeestraatweg tot aan de A28.

Dat gezegd hebbend, is het buitengewoon slordig dat er een heel stuk van Hattem is vergeten. Het gaat dan specifiek om het gebied tussen de spoorlijn en de A28.

Karakter van een deel van het 9e gebied:

- de aanwezige bebouwing aan de zuidzijde van de Zuiderzeestraatweg heeft de sfeer van een kleine lokale gemeenschap; deze gemeenschap zou goed kunnen worden uitgebreid en worden versterkt.

Koers van een deel van het 9e gebied:

- de huidige bebouwing langs Zuiderzeestraatweg en Weerdweg uitbreiden en gebruiken om het dorpse karakter van dit gebied te versterken.
- de driehoek Weerdweg-Zuiderzeestraatweg en spoorlijn onderzoeken of hier een nieuw NS-station Hattem kan komen.
- het langgerekte gebied tussen de Zuiderzeestraatweg en de A28, is nu een open gebied, na plaatsing van geluidsschermen, wellicht met zonnecollectoren, is dit gebied uitstekend geschikt voor vrijstaande villabouw, net zoals in Zwolle direct voorbij de oude IJsselbrug, tussen Oude Veerweg en A28.

pag. 52, r - Huidig karakter Uiterwaarden

In de omgevingsvisie staart een vrij summiere beschrijving van dit gebied

In de reactie op het Koersdocument schreven wij:

- "- de uiterwaarden zijn erg lang, de gehele oostzijde van Hattem tot aan de IJssel en bovendien van redelijk smal tot erg breed. Om die reden is het nuttig en nodig de uiterwaarden in een aantal delen te beschouwen.*

- te denken is bijvoorbeeld: A.: noordelijke deel, van gemeentegrens Zalk tot aan de Hanzeboog;
- B.: van Hanzeboog tot aan brug Hoenwaardseweg; C 1.: van Hoenwaardseweg tot aan de IJssel;
- C2.: van Hoenwaardseweg tot aan Kanaaldijk en tot aan gemeentegrens Wapenveld.
- deze 4 delen zijn behoorlijk verschillend, in karakter dus en verdienen daarom specifieke benadering in zowel bescherming, gebruik en mogelijkheden."

Helaas moet geconstateerd worden, dat er met onze opmerkingen niets is gedaan, dat is spijtig, en daarom is het lastig om helder en onderscheidend een koers op behoud/versterken van identiteit etc. te beschrijven

pag. 53, r - Koers Uiterwaarden

Met een ratjetoe aan/met goede bedoelingen;

Maar zoals wij al aangaven nauwelijks onderscheidend; willen we de aanwezige natuurwaarde uitbreiden? willen we recreatieactiviteiten uitbreiden; moet kan er meer met de jachthaven? Kan de landbouw wel of niet of minder, of meer en hoe dan?

Op pag. 5 van onze reactie op het Koersdocument schreven wij al meer uitgebreid onze reactie. Maak daar gebruik van.

pag. 55, l - Huidig karakter Polders

Door 'de polder' te beperken tot het gebied tussen A28 en de gemeentegrens met Zalk, is de beschrijving, behalve kort ook redelijk correct.

Wel ontbreekt de bebouwing te vermelden rond het buurtschapje 't Zand en buurtschapje op de grens met Zalk/Gelderse Kolk/Geldersedijk.

pag. 56, r - Koers Polders

Het mag duidelijk zijn dat D66 het volstrekt onwenselijk vindt dat één of enkele boeren als verdienmodel in de polder grootschalig zonnevelden en/of windturbines kunnen plaatsen.

Er wordt in dit item krom en tegenstrijdig geschreven, wel open houden maar misschien toch niet; wel biodiversiteit maar misschien bio-diverse zonnevelden...? Verdienmodel voor de boeren kan alleen met zonnevelden en niet met natuurinclusieve landbouw en/kleinschalige woningbouw. Hoe is het in godsnaam mogelijk om te spreken over ruimtelijke kwaliteitsverbetering als je de mogelijkheid openlaat voor zonnevelden, windturbines met welke tiphoogte dan ook?

En waarom schrijven dat grootschalige bebouwing niet kan, terwijl je ook kunt schrijven dat uitstekend landelijk en ruimtelijk ingepast kleinschalige bebouwing wel kan?

Er lijkt voorgesorteerd te worden op misschien reeds plaatsgevonden initiatieven van zonne- en wind boeren? Maar misschien zijn we iets te wantrouwend. Gaarne een helder antwoord en naar te hopen valt ontkennend.

In de polder kan uitstekend beperkte woningbouw plaatsvinden. Doet Hattem het nu dan bepalen we zelf hoe, waar hoeveel en met welk karakter. Doen we het niet dan valt te voorzien dat over x/enige tijd er aan aanwijzing komt van provincie/het Rijk/de regio/Zwolle/of ?? dat er gebouwd MOET worden. Als je op de kaart kijkt hoe Zwolle er in 1975 uitzag (ver van de IJssel) en nu tegen de IJssel gelegen hoe ver noord Stadshagen ligt van de landelijke mobiliteitstracés spoor/A28 en hoe dichtbij de Hattemse polder ligt bij die landelijke mobiliteitstracés, dan nis het logisch dat de Hattemse polder met woningen zal worden bebouwd. Dus we moeten zelf de regie nemen en houden

In de reactie op het Koersdocument schreven wij al:

- *polder gedeelte cirkelvormig omsloten door de Ierstweg. Uitstekend geschikt om hier buurtschap/buurdorp Ierst te ontwikkelen. 200 á 300 woningen ronde een buurthuis-*
- *aansluitend bij het huidige buurtschapje uitbreidingsmogelijkheid met ca. 20-30 woningen versterken van het huidige karakter. Dat kan bv middels een wooncoöperatie, eigen bouw dus.*
- *ronde het huidige buurtschapje 't Zand uitbreidingsmogelijkheid met 20-30 woningen, Dat kan bv middels een wooncoöperatie, eigen bouw dus. "*

pag. 57, l - vervolg - Koers Polders

Zie je wel, nu wordt er toch al ruimte geboden voor zonnevelden, zo nodig omzoomd door bosschages. Nou dan is het niet meer open.

2e blokje tekst, camel nose effect.... nu ineens wel ruimte, noodzaak voor grootschalige zonnevelden. Wat een aperte onzin. Zie de meest recente opinie van Urgenda: aanvullend zon en wind op land is niet nodig, sterker nog ongewenst!

Elk onderzoek naar windmolens, met welke tip- of as-hoogte is onnodig en dus ook ongewenst. Sowieso geen, van welke soort dan ook, energielandschappen, nergens op Hattems grondgebied en ook niet in de nabijheid van Hattems grondgebied.

Wat een onwenselijk en stiekem geschrijf: in/naast de Zuiderzeestraatweg, nabij de spoorlijn op Hattems grondgebied, tussen N50 en de Oostersedijk.

Kappen met dit soort stiekeme opzetjes. Aan het eind van een zeer belangrijk overleg en overigens ook, in z'n algemeenheid goed document, wordt zoiets wezenlijks geschreven, overigens vaak tegenstrijdig zie tekst in ander hoofdstukken. Bij de bespreking is iedereen moe, 'men wil naar huis, we willen voetbal kijken' Dan blijft dit soort zaken onbesproken dus, zal men/de raad het wel goed vinden. Niet doen dus!!!

pag. 59, l - Huidig karakter Veluwe

Een kort en weinig onderscheidende beschrijving van de karakter van dit deel van Hattems grondgebied. Met een wat meer diepgang en beschrijving van delen van het gebied is ook de gewenset koers helderder te formuleren. Eén ding valt op: prachtige naald- bossen... vergelijk met eerste alinea van de Koers...

pag. 60, r - Koers Veluwe

Prachtig naaldbos...Nu niet meer prachtig? Want, monotone aanplant, één boomsoort van naaldbossen. Dat moet en kan anders, dus niet geleidelijk maar voortvarend dit soort saaie bossen vervangen door meer open bos van verschillende soorten loofbomen.

Het gebied dus meer open en toegankelijk maken, daarmee ook lichter. Bewoners klagen al dat het vaak zo donker is. Door stukken te kappen en te vervangen door lofbomen is het daarnaast ook nuttig om meer stukken echt open te maken, nieuwe kampjes met heide.

Meer wandel en fietspaden t.b.v. dagrecreatie. t.b.v. het dekken van de kosten voor dit soort ingrepen, kan overwogen worden om een beperkt aantal bouwkvavels te creëren.

En.... hier past geen zonneveld op de voormalige vuilstort. Hou nou eens op met dit steeds terugkerende gezeur en gejengel.

pag. 62, r - Huidig karakter Veluwerand

Een behoorlijk lyrische beschrijving van dit gebied. Het zou halfopen zijn. Maar is dat eigenlijk op veel plaatsen niet. In essentie veel, te veel obstakels om migratie van dieren van Veluwe naar IJssel ongestoord te kunnen maken.

Wij schreven reeds in onze reactie op het Koersdocument:

"- ondanks dat dit gebied gekenschetst kan worden als 'het overgangsgebied tussen Veluwe en de uiterwaarden', is dat als zodanig nauwelijks te zien, te beleven te her- en onderkennen.

- het gebied is behalve op enkele plekje een niet helder en herkenbaar overgangsgebied.

- het is een ratje toe van plekken doorsneden door verkeerswegen.

- de villawijk - de Apeldoornseweg - de sportvelden - kanaal en Kanaaldijk - afrastering - zijn barrières op weg naar de laaggelegen en heel brede uiterwaarden -en in de verte de IJssel. "

pag. 63, r - Koers Veluwerand

Zoals wij eerder schreven:

- behouden en versterken groen karakter en dit meer open maken en begaanbaar maken
- creëren van een sterke toegankelijke ecologische en beleefbare en begaanbare verbinding tussen Veluwe en IJssel
- verplaatsen van de voetbalvelden van Hattem en Hattem Hein naar Hattem noord, uiteraard in samenspraak met de voetbal. Het is daarbij nuttig om hen voor te houden welk geweldig 'rendement' men voor hun clubs kunnen halen uit deze transactie-deal
- de vrijgekomen gebieden benutten voor woningbouw met daartussen ruime groen corridors noord-zuid. De bebouwing- en kavel oriëntatie is zodanig dat er nauwelijks barrières oost-west ontstaan
- recreatie mogelijkheden toestaan/stimuleren binnen de natuurwaarden

pag. 65, r - Huidig karakter Bedrijvenparken

- bedrijvenpark H2O is goed in ontwikkeling
- bedrijvenpark Netelhorst loopt achter, heeft eigenlijk nog geen karakter

pag. 66, r - Koers Bedrijvenparken

Een redelijk complete beschrijving van deze twee bedrijvenparken.

Eerder schreven wij aanvullend:

- H2O dient een specifiek 'eigen karakter te krijgen, zowel qua ruimtelijke/stedenbouwkundige invulling. Het soort bedrijven, de architectuur en de kleurstelling en uitstraling dien elkaar te ondersteunen en te versterken.
- bedrijvenpark Netelhorst doet er goed aan om zich hier bij aan te sluiten. Dat zal de levensvatbaarheid, de herkenbaarheid en het verdienvermogen vergroten. Doch in ieder geval een duidelijk herkenbaar bedrijvenpark. Een eigen beeldmerk lijkt wenselijk.

pag. 67, r - hst 4.3 Omgevingsvisiekaart

Wij zien deze kaart niet bij de stukken. Wel een soort legenda, maar daar ontbreken de Binnenstad en de Veluwerand. Ook mis ik de aangekondigde symbolen, pijlen en arceringen en...?

In ieder geval bij:

Woongebieden: vervangen op termijn uitplaatsen van grootschalige of zwaardere bedrijvigheid ... in zo snel mogelijk

Polders: schrappen tekst bij laatste twee streepjes:

- kleine zonnevelden en
- grootschalige zonnevelden

Veluwe: vervangen geleidelijk omvormen naaldbossen in z.s.m. omvormen; en schrappen vuilstort geschikt voor duurzame energie/zonnepanelen.

PS De inbreng van D66 werd in commissie min of meer afgekapt, te lang betoog!

Dus nu maar schriftelijk, 'verguld op snee'!

Na wat rustig nadenken zijn er wellicht meer zaken die gewijzigd moeten worden; en wellicht andere zaken worden toegevoegd.

Dus als dit de aangekondigde kaart is, moet dat anders en meer nauwkeurig worden besproken en gewogen.

D66, Hattem 07/22-07-21

Ir. DC Vergunst
Stedenbouwkundige/
Volkshuisvester